

נאבקים במיזם פצלי השמן צילום: באדיבות מגמה ירוקה

ב-12 באפריל מתגייסים לעצור את ניסוי פצלי השמן

ב-12 באפריל יקיימו כל הארגונים הירוקים הארציים, בהם רשות הטבע והגנים, החברה להגנת הטבע, גרינפיס, אדם, טבע ודין, מגמה ירוקה, קק"ל ויוזמת האנרגיה הטובה, בשיתוף המועצות האזוריות מטה יהודה ויואב, אירוע רב-משתתפים מיוחד לציבור, כחלק ממאבקם המשותף נגד מיזם פצלי השמן בעמק האלה. הארגונים ידריכו סיורים בשלושת האתרים המרכזיים בפארק עדולם, הסמוך לעמק האלה: חורבת מדרס, חורבת עתרי וחורבת בורגין. בצהרי היום יתרכזו הקהל באירוע המרכזי שיתקיים בחרבת עתרי, ובו יבקשו הארגונים השותפים למאבק את תמיכת הציבור להתנגדות להפקת נפט מפצלי שמן בשפלת יהודה.

מיזם פצלי השמן, הכולל הפקה מסחרית של פצלי שמן וזיקוקם לנפט, מתבסס על שיטה ניסיונית, שאינה מיושמת באופן מסחרי בשום מקום בעולם, ושעתידה להפוך את חבל הארץ השופע ערכי טבע, נוף ומורשת לאזור תעשייה פטרוכימית מזהמת. טכנולוגיית חימום תת-הקרקע להפקת גז באופן מסחרי אינה קיימת כיום בשום מקום בעולם. בארצות הברית למשל, ניסויים דומים מאושרים רק

במרחק של לפחות 50 קילומטר ממקומות יישוב, וכאן מדובר בניסוי בלב אזור מיושב. גיאולוגים מהארץ ומהעולם טוענים שתהליך ההפקה עלול לזהם מי תהום, ולכן קיים חשש לזיהום מאגר מי התהום הגדול במדינת ישראל. נוסף לכך, החימום התת-קרקעי ומיצוי הפצלים צפויים לשחרר לאוויר גזים רעילים שקשה יהיה לנטר אותם ולטפל בהם. לחימום שכבת פצלי השמן בהפקה מסחרית תידרש אנרגיה בהיקף של פי שניים מההספק של תחנת הכוח בחדרה וכתוצאה מכך צפויה עלייה בפליטת גזי החממה בשיעור של 20-40 אחוז מהפליטה הנוכחית בישראל. ההשקעה במקור אנרגיה מתכלה שכזה תדחה קרוב לוודאי בשנים רבות את המחקר והפיתוח של מקורות אנרגיה חלופיים. אזור ההפקה המתוכנן מצוי בלב זירת הסיפור של קרב דוד וגוליית, נוף תרבות שהומלץ על ידי רשות הטבע והגנים והוועד הישראלי לאונסק"ו כראוי להיות אתר מורשת עולמית. מיזם הפצלים יפגע אנושות בנוף היסטורי זה. ואכן, המשרד להגנת הסביבה מתח ביקורת חריפה על התסקיר הסביבתי שהגישה החברה המבקשת לקיים את המיזם. רשות הטבע והגנים הביעה התנגדות לקידום המיזם באזור זה עקב הפגיעה הקשה בנופי התרבות וברצף השטחים הפתוחים. קק"ל יצאה בהכרזה כי אסור לאפשר פיתוח תעשיית נפט בעמק האלה ללא סקר בלתי תלוי לבחינת חלופות באזורים אחרים. גם משרד החקלאות מתנגד לפרויקט ופרסם חוות דעת מקצועית בנושא. אין להפוך שטח פתוח המועמד להכרזה כאתר מורשת עולמית, המאופיין ביערות נטועים, בחורש טבעי, בשמורות טבע, בגנים לאומיים, ביישובים כפריים ובחקלאות מקומית - לאזור תעשיות פטרוכימיות. משאב הטבע העיקרי בשפלת יהודה אינו פצלי השמן במעמקי האדמה אלא השטח הפתוח, הגדול והירוק המשמש ריאה ירוקה משמעותית בארץ, וכך עלינו לשמור אותו.

מפעל מים ענק התגלה בבית שערים

במהלך החפירות הארכיאולוגיות הנערכות בימים אלה בגן לאומי בית שערים, התגלה מאגר מים ענק, הכולל מנהרת מים מרשימה. חפירות מערות הקבורה שנערכו בבית שערים

מאגר המים הענק שהתגלה צילום: ד"ר צביקה צוק

לפני שנים רבות פסחו, ככל הנראה, על מאגר המים, שהוכר בעבר בשם מערת הסליק, והוא הוכשר בתקופת המנדט הבריטי כמחסן וכמקום מטוח סודיים של ההגנה. חברי ההגנה הרסו את פתח הכניסה למאגר וגם חלק ממערכת הובלת המים, והמידע היחיד שהיה קיים עד תחילת החפירות החדשות היה ציון המקום במפת מערות בית שערים והזכרתו כבור מים (או ציון השם הערבי מערת א-סיח - "מערת בור המים"). בחפירות התגלה כי זהו מאגר מים ענק (25 מטר אורך, שבעה מטרים רוחב ולפחות שישה מטרים עומק) הכולל שני תאים גדולים בצדדים, ונפחו מוערך בכאלף מטר מעוקב. הטיח על קירות המאגר עשוי שכבה אחת בגוון לבן על אפור, מראה אופייני למאה הראשונה לספירה. בכניסה, בצד הדרומי, שרד גרם מדרגות מרשים ומטויח, שבצדו האחד דופן המאגר ובצדו השני מעקה מטויח. אזור כניסת המים למאגר אמנם נהרס בעת הכשרת הסליק, אך במרחק של כ-15 מטר מערבה ממנו נמצא מתקן מטויח ומדורג (ייתכן ששימש כמקווה במקור), ששימש בור שיקוע למנהרת מים מרשימה המגיעה מצפון ונחשפה לאורך של כ-20 מטר. המנהרה נחצבה כתעלה פתוחה ונסגרה אחר כך בגג עשוי לוחות אבן

תוך שילוב בנייה בדפנות החצובות. מידותיה המרשימות מאפשרות כניסה של אנשים פנימה. המנהרה, שהשתמרה בשלמותה בקטע שנחפר, הובילה אל מאגר המים מי נגר ממדרונות גבעת העיר בית שערים ומהגיא הסמוך. מאגר המים והמנהרה נמצאים במכלול מערות המנורה. המאגר סגור עדיין לקהל בשל השלמת העבודות במקום, ואת המנהרה אפשר לראות רק בתיאום מראש (טל': 04-9831643) ובהדרכה של רשות הטבע והגנים בימים שישי ושבתי. "מדובר בממצאים חשובים השופכים אור על פרק קדום ובלתי מוכר בתולדות בית שערים (כ-150 שנה לפני זמנו של רבי יהודה הנשיא) ועוזרים לנו לצייר תמונה של חיי היומיום בעת הקדומה", אומר ד"ר צביקה צוק, ארכיאולוג ראשי של רשות הטבע והגנים שניהל את החפירה עם ד"ר יוסי בורדוביץ', ארכיאולוג מחוז צפון ברשות, ובשיתוף עם רשות העתיקות.

25 חיות בר מתו כתוצאה מהרעלה

מקרה הרעלה חמור התגלה לאחרונה בדרום רמת הגולן. 25 חיות בר מתות נמצאו מפוזרות בשדה לאחר שאכלו פגר של טלה שהורעל בחומר הדברה קטלני, בהן 21 תנים, זאב, שועל ועקב עיטי. קילומטר משם נמצא גם נשר מת עם משרד עליו, שכנראה קשור אף הוא לאותה הרעלה. לאחר חקירה מאומצת הגיעו אנשי רשות הטבע והגנים לתושב אחד מיישובי דרום הגולן שהודה במעשה וטען כי ביצע את ההרעלה בשל ריבוי מקרי הטרף בזמן האחרון שפגעו בעדר הכבשים שמגדל בנו. פקחי רשות הטבע והגנים בגולן ובכלל מודעים לנוקים שגורמות חלק מחיות הבר לחקלאים, אך ההרעלות אינן חוקיות ואף אינן מהוות פתרון אמיתי לחקלאים. מקרה זה מתווסף לכ-15 אירועי הרעלות שהתגלו בחודש האחרון בצפון הארץ ובהם מתו עשרות חיות בר. "הוריתי לחקור את ההרעלות ולמצות את הדין עם האשמים הגורמים נזק עצום לחיות הבר ולטבע, אך גם למצוא פתרונות שיסייעו לחקלאים", אמר שאול גולדשטיין, מנכ"ל רשות הטבע והגנים. "אנו פועלים עם יו"ר השדולה החקלאית בכנסת, ח"כ זבולון כלפה, עם משרד החקלאות, עם המועצה האזורית ועם החקלאים כדי להגיע לפתרון".

חדש! מדריך שדה לזוחלים ולדו-חיים של ישראל

בישראל כמות מינים גדולה יחסית של זוחלים בזכות מיקומה במפגש שלוש יבשות - אפריקה, אירופה ואסיה. ריכוז המינים הגדול בשטחה המצומצם של ישראל הופך אותה למוקד שימור עולמי חשוב לזוחלים, המושך חובבי בעלי חיים וחובבי זוחלים בפרט. בתמיכתה של רשות הטבע והגנים יצא לאחרונה לאור הספר "זוחלים ודו-חיים בישראל: מדריך שדה", מאת אביעד בר וגיא חיימוביץ' (מהדורה אנגלית של הספר יצאה לאור כבר ב-2011). המדריך מכיל מידע שימושי על אודות יותר מ-90 מינים שונים של נחשים, לטאות, צבים ודו-חיים המצויים בישראל. המידע המובא במדריך כולל עדכונים מדעיים מהשנים האחרונות, וכן חלוקה טקסונומית מעודכנת של מיני הזוחלים בישראל. המדריך קל ונוח לשימוש. על כל מין מצוין המידע הבא: תיאור מילולי, תמונות צבעוניות בבית הגידול הטבעי, תיאור תפוצתו העולמית ומפת תפוצתו בישראל. נוסף על כך, המדריך דן גם בנושא שמירת טבע ובאיומים הפוגעים באוכלוסיות הזוחלים והדו-חיים בישראל והמסכנים את המשך קיומן.

